

A Derecske Városi Művelődési Központ és Könyvtár
könyvtári egységének 2020. évi beszámolója

Összefoglaló

A Derecske Városi Művelődési Központ és Könyvtár könyvtári intézményegységének 2020. évi tevékenységét két tényező befolyásolta.

A koronavírus-világjárvány miatt elrendelt veszélyhelyzet, majd az azt követő járványügyi készültség, a korlátozó intézkedések, valamint a könyvtár épületét érintő felújítási munkálatok miatt a városi könyvtár 2020. március 16-án elrendelt bezárása után 2020. folyamán már nem nyitott ki, szolgáltatásainkat szüneteltettük.

A könyvtár teljes állományát 2020. áprilisában két hét alatt költöztettük ki az épületből, ezt követően megvalósult a könyvtár energiahatékony és akadálymentes felújítása Derecske Város Önkormányzatának “Zöld Város kialakítása Derecskén TOP-2.1.2-15-HB1-2016-00007” pályázata keretében.

2019-ben a 2020. évi Munkaterv elkészítésekor még félévi zárva tartással számoltunk a felújítás miatt, minden használati mutatónk esetében 50%-os csökkenést terveztünk. Míg a korábbi években 220-225 között volt a nyitvatartási napok száma, 2020-ban mindössze 53 volt, így használati mutatóink is ezzel arányosan csökkentek.

2020. évi munkatervünkben folyamatosan végzett, ismétlődő szakmai tevékenységeink mellett két aktuális feladatot foglalmaztunk meg.

Az egyik a könyvtári állományok felújítás miatti költöztetése, a másik a jogszabály szerinti teljeskörű állományellenőrzés, leltározás. A könyvtár állományának költöztetését 500 db polipropilén zsákban sikeresen, rongálódás, sérülés és hiány nélkül végrehajtottuk. Az állomány ellenőrzését 2020. december 21-én megkezdtük, 2021. január 31-én befejeztük.

Stratégiai célok végrehajtása

A derecskei városi könyvtár 2015-ben elfogadott stratégiai tervében megfogalmazott jövőképe szerint célja, hogy *“a folyamatosan fejlesztett könyvtári rendszer részeként a derecskei könyvtár új épületben, megújult környezetben olyan közösségi tér lesz, amely meghatározó szerepet játszik a város életében, hozzájárul Derecske és környéke társadalmi, gazdasági, kulturális gyarapodásához. A mindenki számára nyitott könyvtár 21. századi körülmények között egyenlő esélyű hozzáférést biztosít a növekvő létszámú könyvtárhasználó számára az információhoz, gyűjteményéhez, szolgáltatásaihoz.”*

Hosszútávú stratégiai céljaink között szerepelt egy új könyvtárépület, új szolgáltatások bevezetése, új célcsoportok bevonása, közösségfejlesztés.

Bár új könyvtárépület nem épült, de a könyvtárépület olyan mértékben került felújításra, a belső berendezése megújításra, amelyre nem volt példa 1976-os megépítése óta.

Középtávú céljaink közül az olvasói létszám optimalizálása, növelése a hosszú zárva tartási időszak miatt időszerűbb, mint megfogalmazásakor.

Szervezet

A könyvtárban szakmai munkakörben 3 fő könyvtáros dolgozik, ezenkívül 1 fő takarító.

2020-ban 2 fő közfoglalkoztatott segítette munkánkat, ebből 1 fő segédkönyvtáros és 1 fő technikai munkatárs Derecske Város Önkormányzata, mint közfoglalkoztató szervezésében. 2020. folyamán a legfontosabb változást a közalkalmazotti jogviszony megszüntetése jelentette, amely 3 könyvtárost érintett.

Infrastruktúra

2019-2020 folyamán megvalósult a Derecske Városi Művelődés Központ és Könyvtár épületeinek energiahatékony és akadálymentes felújítása a "Zöld Város kialakítása Derecskén TOP-2.1.2-15-HB1-2016-00007" pályázatnak köszönhetően.

A felújítás keretében sor került a város központjában található, 1976-ban épült könyvtárépület külső és belső nyílászáróinak cseréjére, elektromos hálózatának felújítására, fűtésének korszerűsítésére, új, akadálymentes WC és előírásoknak megfelelő rámpa építésére. A könyvtárépületre magastető ráépítés történt, valamint a homlokzat utólagos hőszigetelésre került.

Az épület pályázati forrásból történő felújítása nem érintette a könyvtár olvasótermét. Ezért a terem gyengeáramú hálózatának felújítása, valamint kerámia járólappal burkolása intézményünk költségvetéséből valósult meg.

A felújítást megelőzően 153 m² állt a könyvtárhasználók rendelkezésére, ahol egyetlen, zsúfolt, könyvespolcokkal tagolt helyiség – a kölcsönzőtér – szolgálta ki a felnőtteket és a gyermekeket.

Mind az épület, mind a könyvtár berendezése elavult volt, az 1970-80-as évek hangulatát tükrözte. Mivel a Derecskén működő intézmények, a bölcsőde, az óvoda, az általános iskola épülete a

korábbi években újonnan épült vagy megújult, így a különböző korú gyerekek egy jóval modernebb környezetből érkeztek az igen elavult könyvtárat használni.

A felújított könyvtár kölcsönzőtermében az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma által támogatásban részesített, *Derecske Városi Művelődési Központ és Könyvtár könyvtár intézményegységének eszközfejlesztése, korszerűsítése* pályázatnak köszönhetően a mai kor követelményeinek megfelelő könyvtári környezetet tudtunk kialakítani, a korszerű, KSZR előírásoknak megfelelő, kellemes színvilágú, modern bútorzattal.

A pályázatnak köszönhetően megvalósult a könyvtár kölcsönzőtermének és a helytörténeti kutatószobának szabványos, egységes könyvespolcokkal való berendezése. Valamennyi régi, különböző méretű és eltérő kialakítású könyvespolcot, ajánlópolcot, folyóiratszekrényt, iratszekrényt, valamint az olvasószolgálati pultot új bútorokra cseréltük. Összesen 80 db új bútorral rendeztük be helyiségeinket.

Az épület korszerűsítésének, felújításának köszönhetően egy 15 m² alapterületű, eddig raktárként is funkcionáló helyiséget úgy rendeztünk be, hogy a jövőben a könyvtárhasználók helytörténeti kutatószobaként és olvasóteremként használhassák.

Ennek megvalósulásával 153 m²-ről 168 m²-re növekedett a könyvtárhasználók által használható terület nagysága. A helytörténeti szoba a jövőben kiscsoportos foglalkozásoknak is helyet tud biztosítani.

A könyvtárépület 1976-ban történt használatba vétele óta a mostani felújításhoz hasonló léptékű felújítás az épületen nem történt. Az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma által támogatásban részesített, a derecskei könyvtár szakmai eszközfejlesztését, korszerűsítését szolgáló pályázat lehetőséget teremtett arra, hogy az épületünk külső-belső megújítását követően a bútorzat is hasonló léptékben megújulhasson.

A többi berendezési tárgy, bútor, szőnyeg cseréjét a 2019. és a 2020. évi érdekeltségnövelő támogatás technikai eszközfejlesztésre fordítható részéből valósítottuk meg. A felújítást követően olyan könyvtári környezetet alakítottunk ki, amely korszerű, felhasználóbarát körülményeket biztosít Derecske, mint járási székhelytelepülés lakossága, valamint a járási települések Derecskén könyvtárba járó könyvtárhasználói számára.

Számítógépeink száma 10 db, amelyből 5 db-ot olvasóink használhatnak. A számítógépek 5 évesnél idősebbek. Ezenkívül egy többfunkciós fénymásoló, szkennel, projektor, digitális fényképezőgép, több nyomtató áll rendelkezésre.

Gyűjteményi információk

2020-ban az állománygyarapítást nagymértékben befolyásolta, hogy a járványhelyzet következményeként a fenntartó önkormányzat 2020. március végén leállította a beruházásokat - a könyvtár esetében a dokumentumvásárlást.

Így az intézményünk 2020. évi költségvetéséből csak az első negyedévben tudott dokumentumot vásárolni.

Ezt követően kizárólag az érdekeltségnövelő támogatás biztosított forrást dokumentumvásárlásra, melynek összege 2.757.000 Ft volt. Ebből 1.960.030 Ft-ot fordítottunk 748 db dokumentum megvásárlására.

Az érdekeltségnövelő támogatás 30%-a technikai eszközre fordítható, ebből a forrásból tudtuk megvásárolni azokat a hiányzó berendezési tárgyakat, amelyeknek a kicserélése, megújítása a könyvtár felújítását követően elengedhetetlenül szükséges volt (függönyök, függönykarnis, szőnyegek, székek, polcok). Erre 798.776 Ft-ot fordítottunk ebből a forrásból.

2020-ban a csoportos leltárkönyv szerint összesen 1 334 db dokumentummal, 3.201.427 Ft értékben gyarapodott a könyvtár dokumentumállománya, ez magában foglalja a vásárolt és az ajándékba kapott dokumentumokat is, a kurrens folyóiratot nem.

A 2020. évi, csoportos leltárkönyv szerinti gyarapodás (vásárlás+ajándék) dokumentumtípusonként:

1.321 db könyv	3.176.967 Ft értékben,
4 db DVD	2.000 Ft értékben,
4 db CD	6.000 Ft értékben,
5 db megőrzésre szánt folyóirat,	16 460 Ft értékben.

A 2020. évi csoportos leltárkönyv szerinti gyarapodásból (1.334 db, 3.201.427 Ft)

vásárlás	1.279 db,	3.057.892 Ft
ajándék	55 db,	143.535 Ft

A felnőtt állomány gyarapodása	860 db,	2.288.452 Ft
az ifjúsági állomány gyarapodása	474 db	912.975 Ft

Ezenkívül beszerzésre került: 60 db féle időszaki kiadvány 545.870 Ft értékben,

107db brossura 136.911 Ft értékben.

Ajándékba kapott folyóirat : 59 db folyóirat NKA által támogatott ajándék, valamint
4 db egyéb, ajándékba kapott folyóirat.

A könyvtár állománya 2020 december 31-én 28.920 egység volt, melynek leltári értéke 46.370.089 Ft.

Ebből 26.717 db könyv,

292 db hangdokumentum,

1.669 db képdokumentum,

61 db elektronikus dokumentum,

181 bekötött folyóirat.

2020-ban összesen 3.987 db dokumentumot töröltünk az állományból 1.923.206 Ft értékben.

A 2020-ban vásárolt valamennyi dokumentum feldolgozásra került a Huntéka integrált könyvtári rendszerrel.

Állományvédelmi célból valamennyi frissen vásárolt gyermekkönyvet Filmolux átlátszó PVC-fóliával vontunk be.

Digitalizálási tevékenységet nem folytattunk, mivel a könyvtárepület teljes kiürítése miatt technikai eszközeink 2020. folyamán nem álltak rendelkezésünkre.

Szolgáltatások

A derecskei városi könyvtár szolgáltatásai: tájékoztatás, helyben olvasás, dokumentumkölcsonzés, könyvtárközi kölcsönzés, helytörténeti gyűjtemény helyben használata, irodalomkutatás, elektronikus katalógus (OPAC), gyermekkönyvtári szolgáltatások, számítógép- és mobil eszközhasználat, internethasználat, fénymásolás, szkennelés, nyomtatás, az olvasáskultúra fejlesztését és a könyvtári szolgáltatások népszerűsítését szolgáló rendezvények (kiállítás, előadás, találkozók, könyvtári óra).

A könyvtár heti 5 napon át tart nyitva, a heti nyitvatartási órák száma: 37.

Használati mutatók

A könyvtár 53 napot volt nyitva a múlt év első negyedében. Az év további részében a személyes használat a zárva tartás miatt megszűnt, viszont jelentősen nőtt a távhasználatok száma.

2020-ban naponta átlagosan 142 fő használta a könyvtárat. Ebből személyes használat 56 fő/nap, távhasználat (OPAC, telefon, email) 86 fő/nap.

2020-ban az 53 nyitvatartási nap alatt, naponta átlagosan 103 db dokumentumot kölcsönöztek ki a könyvtárból, egy regisztrált könyvtárhasználó átlagosan 27 könyvet kölcsönzött ezen időszakban.

A helyben használt dokumentumok száma 2020-ban naponta átlagosan 114,6 db.

Távrolól elérhető szolgáltatások, online felületek

Online felületen (a közösségi oldalunkon) adunk hírt a könyvtári hírekről, a költözés, a felújítás, majd a visszaköltözés eseményeiről. Online játékokat, fejtörőket indítottunk. A könyvtár Facebookon megosztott hírei, játécai, feladványai (összesen 116 db) 2020. folyamán összesen 9.081 aktivitást váltottak ki, ez 42%-os növekedést jelent az előző évben képest.

Telefonon, emailben fogadtuk a könyvtárközi kölcsönzési kéréseket. 2020-ban 15 könyvtárközi kérést küldtünk az Országos Dokumentumellátó Rendszeren keresztül, ebből 3 kérés nem teljesült, 12 kérést eredetiben teljesítettük.

2020-ben mindössze 331 internethasználat történt, a használók nagyjából saját eszközzel, okostelefonnal használták wifi szolgáltatásunkat. A használatok kisebb része a könyvtárban rendelkezésre álló számítógépeken történt.

Közösségi szolgáltatások

Programjaink a könyvtárhasználat, a könyvtári szolgáltatások megismertetését, a könyvek, az olvasás megszerettetését, az olvasáskultúra fejlesztését szolgálják. Célunk, hogy a könyvtár továbbra is látogatott közösségi hely maradjon minden korosztály számára.

2020. januárjától március 16-ig 18 alkalommal 452 fő vett részt rendezvényeinken.

A városi könyvtárban az előző évek gyakorlatához hasonlóan 2020-ban is az első negyedében került sor az óvodások és az általános iskola első osztályosainak könyvtárbevezető látogatásaira, könyvtárhasználati órák megtartására. 4 óvodai csoport (91 fő) és 4 első osztály (102 fő) vett részt

ezeket a foglalkozásokat, összesen 8 alkalommal 193 fő. Felnőttek számára 2020. január 20-án a Magyar Kultúra Napja alkalmából író-olvasótalálkozót szerveztünk, amelynek vendége Bauer Barbara volt. (46 fő)

A könyvtár kezdeményezésére jött létre Dóráné Rizmayer Mária vezetésével az Egészség és életmód klub, melyet a klubvezető önkéntesként végez. A klub foglalkozásainak minden hónap második péntekjén biztosít helyet a könyvtár. 2020-ban 2 alkalommal 53 fő vett részt, februárban Varga Csaba hegymászó előadásán, márciusban Théta Healing előadáson.

A Derecskei Utazók Klubja keretében 2020-ban a zárásig 1 alkalommal 12 érdeklődő vett részt a Máltáról szóló, fényképekkel illusztrált előadáson.

2019-től rendszeresen látogatják a könyvtárat a Bihari Egyesített Szociális Intézmény derecskei otthonában lakó fogyatékkal élő felnőttek. A foglalkozásokon papírszínházi előadás, diavetítés, kézműves tevékenység várta őket. 2020-ban 1 alkalommal összesen 12 fő vett részt ezen a programon.

Szolgáltatásaink fogyatékkal élő részére: Kobra felolvasószoftver, öregbetűs könyvek, hangoskönyvek.

2020-ban összesen 258 fő 14 év alatti és 194 fő 14 év feletti könyvtárlátogató vett részt a könyvtár által szervezett rendezvényeken, könyvtárhasználati foglalkozásokon, olvasáskultúra-fejlesztő programokon.

A 2020-as Rendezvénytervben tervezett egyéb programjainkat a járványhelyzet okozta intézménylátogatási tilalom, valamint a könyvtárpépület felújítása miatt nem tudtuk megszervezni.

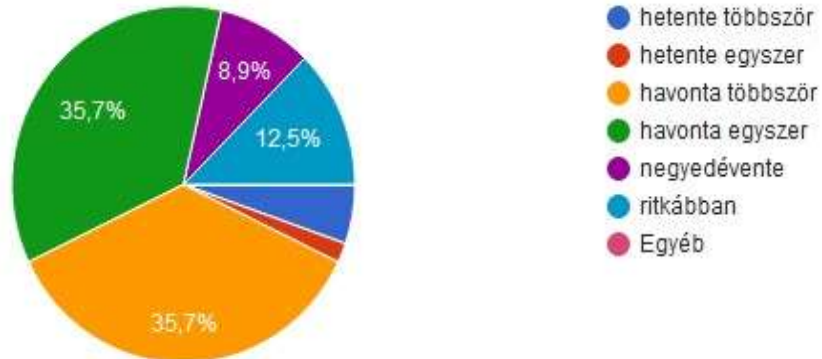
Minőségirányítás

2020-ban online kérdőív kitöltését kértük a derecskei könyvtár használóitól, amelyre 56 válasz érkezett. A rövid kérdéssor a koronavírus járvány és a felújítás miatti zárva tartás tapasztalatait vizsgálta.

Megkérdeztük, hogy a felhasználók milyen gyakran látogatták korábban a könyvtárat, milyen szolgáltatásokat vettek igénybe és ezek közül mely szolgáltatások hiányoznak leginkább, honnan szerzik be olvasnivalójukat a válaszadók.

Általában milyen gyakran látogatta/látogatja a derecskei városi könyvtárat?

56 válasz

A válaszokból kitűnik, hogy a könyvtár használóinak kb. 50%-a havonta többször, vagy ennél is gyakrabban látogatja a könyvtárat.

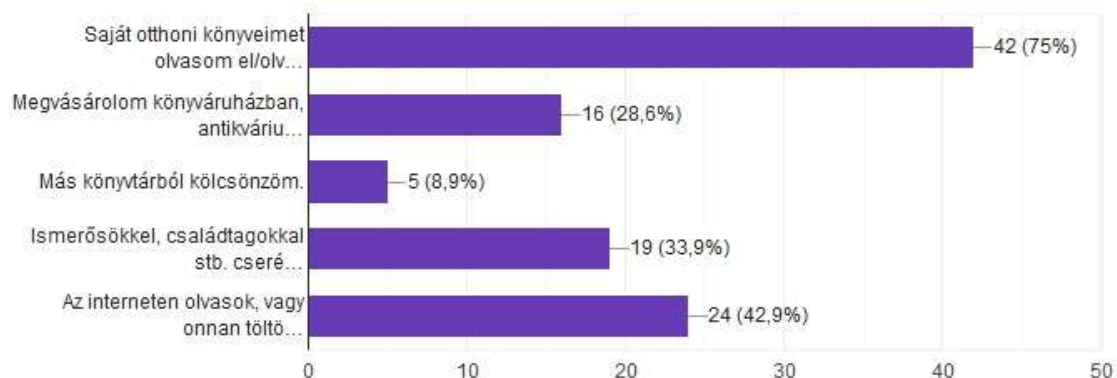
Arra a kérdésre, hogy milyen szolgáltatásokat szokott igénybe venni a könyvtárban, a leggyakrabban a könyvek, folyóiratok kölcsönzését (45 említés, 80%), a könyvtári rendezvények látogatását (18 említés 32%), valamint az ismerősökkel való találkozás lehetőségét (a könyvtár, mint közösségi hely: 9 említés, 16%) említették.

Ugyancsak ezt a három válaszlehetőséget említették a legnagyobb számban arra a kérdésre, hogy mely szolgáltatások hiányoznak a legjobban.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy zárva tartásunk alatt honnan szerzik be olvasnivalójukat válaszadóink.

A könyvtár zárva tartásának ideje alatt honnan szerezte/szerzi be olvasnivalóját?

56 válasz

A válaszok 75%-a (42 említés) saját, otthoni könyvei elolvasását/újra olvasását említi, de jelentős az interneten olvasók (42,9%, 24 említés) és a családtagokkal, ismerősökkel történő könyvcseré (33,9%, 19 említés) is.

Partnerségi együttműködések

A Derecske Városi Művelődési Központ és Könyvtár 25 megállapodást kötött az elmúlt években a környékbeli középiskolákkal. 2020-ban nem kötöttünk új megállapodást, iskolai közösségi szolgálatot 1 tanuló teljesített könyvtárunkban.

A könyvtár kiköltöztetése, majd visszaköltöztetése a művelődési központ és a könyvtár munkatársainak, valamint a Derecskei Városgazdálkodási Kft. munkatársainak segítségével valósult meg.

Kommunikáció

A könyvtár kommunikációs tevékenysége magában foglalja a könyvtári programok, új könyvek ajánlását, a könyvtári rendezvényekről történő tudósítást, a rendezvényeken készült fotók, felvételek megosztását a helyi havi lapban, a helyi televízióban, intézményi és városi honlapon, zömében pedig Facebook-oldalunkon.

2020-ban nagyrészt a költözéssel, szolgáltatásaink szünetelésével, valamint a felújítás előrehaladásával kapcsolatos híreket osztottuk meg használóinkkal, ezenkívül az újonnan beszerzett könyveket, valamint feladványokat, fejtörőket ajánlottuk használóink figyelmükbe.

A könyvtár Facebook-oldalát 690 ember követi a tavalyi 499 követőhöz képest. Ez 38,27 %-os növekedést jelent az év folyamán.

A könyvtár Facebookon megosztott hírei (összesen 116 db) 2020. folyamán összesen 9.081 aktivitást váltottak ki, ez 42%-os növekedést jelent az előző évben képest.

A Derecskei Hírek című önkormányzati havilap 2020. folyamán összesen 7 alkalommal adott hírt a könyvtárat érintő témában.

A megyei hatókörű városi könyvtár (Méliusz Juhász Péter Könyvtár) könyvtárunk tevékenységét segítő, 2020-ban nyújtott szolgáltatásai

A Méliusz Juhász Péter Könyvtár munkatársai segítséget nyújtanak, információval látnak el az aktuális jogszabály-változásokkal, határidőkkel (statisztika, érdekeltségnövelő támogatás, beszámoló stb.) kapcsolatban.

2020. februárjában kérésünkre a megyei könyvtár munkatársai segítségével végeztünk tervszerű állományapasztást, amelynek eredményeképp 3267 db dokumentumot töröltünk nyilvántartásainkból.

Könyvtár és könyvtári munka a koronavírus-járvány idején

2020. március 16-tól a koronavírus-világjárvány miatt elrendelt veszélyhelyzet, majd az azt követő járványügyi készültség, a korlátozó intézkedések, valamint a könyvtár épületét érintő felújítási munkálatok miatt a városi könyvtár bezárt és az év folyamán már nem tudott kinyitni.

A könyvtár munkatársai az épület kiürítését követően az őszi visszaköltözésig otthoni munkát végeztek.

Ezen idő alatt a következő feladatokat végeztük:

- állományba vettünk 1334 db új dokumentumot, ezeket a Huntéka integrált könyvtári rendszerben feldolgoztuk, felszereltük,
- elvégeztük az állományból törölt 3.987 db dokumentum állományból való kivezetésének adminisztrációját,
- az állomány teljes körű ellenőrzésére, a leltározásra készülve kb. 27.000 dokumentumnak a leltárkönyvekben szereplő beszerzési árát hasonlítottuk össze a Huntéka rendszerben szereplő árral, a hiányzó adatokat pótoltuk, a hibás formátumokat javítottuk,
- a Hajdú-Bihari Napló című megyei napilap 1970-es évektől bekötött lapszámait dolgoztuk fel: a Derecskére vonatkozó cikkeket gyűjtöttük össze, kivágatokat készítettünk. A kivágatok a későbbiekben folyamatosan szkennelésre kerülnek, a JadoX Hajdú-Bihar megyei közös helyismereti gyűjteménybe kerülnek feltöltésre,
- online irodalmi játékokat, rejtvényeket készítettünk,

- 1 kolléga A korszerű helyismereti munka alapjai, 2 munkatárs a Konstruktív konfliktuskezelés hatékony tárgyalási technikákkal képzéseket végezte el, valamint minden könyvtári munkatárs részt vett az IKER 1-2. képzésen,
- ezen idő alatt került megvalósításra az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma által támogatásban részesített, könyvtári eszközfejlesztést szolgáló pályázata, ennek lebonyolítását is otthonról végeztük,
- részt vettünk a felújított művelődési központ bútorzatának takarításában,
- részt vettünk a városi rendezvények szervezésében, lebonyolításában (egészségnapok, városnapi rendezvénysorozat),
- segédkeztünk az önkormányzat által a település lakosainak küldött maszkok eljuttatásában (borítékok címezése stb.),
- segédkeztünk szórólapok kihordásában, az időkés karácsonyi csomagjának, összeállításában, kiszállításában, karácsonyi adománygyűjtésben.

2020. ősz folyamán folyamatosan végeztük a könyvtár épületének takarítását, majd a bútorok beállítását, takarítását, berendezési tárgyak, felszerelések, műszaki eszközök visszaszállítását, elhelyezését, a könyvtári állomány visszaköltöztetését.

A derecskei könyvtár dolgozói és használói számára rendkívüli év volt a 2020-as esztendő, mind a felújítás, mind a járványügyi korlátozások miatt. Mutatóink visszatükrözik a szolgáltatások szünetelését.

Tavaly májusban nem tudtuk fogadni a helyi gimnázium 9. évfolyamos tanulóit az informatika óra keretében megtartott könyvtári órákon. Nem került sor az ősz folyamán a 9. évfolyamos kollégisták könyvtárbemutató látogatására. Nem tudtuk folytatni a korábbi években megszokott nyári szünetes kézművesfoglalkozásokat, diafilmvetítéseket, papírszínház előadásokat, amelyeket korábban a nyári szünetben heti két alkalommal szerveztünk.

Idén az óvoda nagycsoportosait és az első osztályos tanulókat sem tudtuk még könyvtárbemutató látogatás, könyvtári óra során megismertetni a könyvtárral. Nem tudtak könyvtárba jönni a havi rendszerességgel kölcsönző iskolai osztályok sem. A kötelező olvasmányokat sem kereshették nálunk.

A körülmények okozta változások minden korosztályt hátrányosan érintettek/érintenek, de különösen fontos, hogy a legkisebekkel megismertessük, megszerettessük az olvasást, mert

ezen alap nélkül kevés eséllyel jelennek meg a könyvtárban használóként a jövőben a gyerekek, a fiatalok, a fiatal felnőttek.

Felmérni sem tudjuk, hogy milyen következményei lesznek hosszabb távon ennek az időszaknak, amely most is tart. A jövőben különösen fontos lesz, hogy ezeket az elmaradt alkalmakat lehetőség szerint pótoljuk. A Küldetésnyilatkozatunkban megfogalmazott egyik legfontosabb feladatunk a gyermekek olvasóvá nevelésének, az olvasáskultúra fejlesztésének segítése.

A könyvtáraknak, az olvasnivalónak, az irodalomnak a lelki, szellemi egészségmegőrzésben betöltött szerepét – a tavalyi évben ennek hiányát – különösen megtapasztaltuk a visszajelzések alapján.

Derecske, 2021. március 10.

Rácz Anikó

mb. könyvtárvezető